Vlaams Parlement

vergadering **C123**
zittingsjaar 2015-2016

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

van 17 februari 2016

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Sofie Joosen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over een steunpunt voor vrouwen in de land- en tuinbouw
– 1088 (2015-2016) 3

VRAAG OM UITLEG van Francesco Vanderjeugd aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de houding van de landbouwsector tegen de campagne 'Dagen Zonder Vlees'
– 1150 (2015-2016)
VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de deelname van verschillende leden van de Vlaamse Regering aan het initiatief 'Dagen Zonder Vlees'
– 1186 (2015-2016) 7

VRAAG OM UITLEG van Piet De Bruyn aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de effectiviteit van het gemeenschappelijk landbouwbeleid op de biodiversiteit
– 1166 (2015-2016) 15

VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de vraag aan de Europese Commissie voor het opnieuw invoeren van regulerings-mechanismen in de melkproductie en de acties van de Vlaamse overheid rond de rendabiliteit van de Vlaamse melkveehouderij
– 1185 (2015-2016) 20

VRAAG OM UITLEG van Sofie Joosen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over een steunpunt voor vrouwen in de land- en tuinbouw
– 1088 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Jos De Meyer

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Minister, uit uw beleidsbrief Landbouw en Visserij 2015-2019 blijkt dat u de rol van vrouwen in onze Vlaamse land- en tuinbouw wilt versterken. Er zijn beduidend minder vrouwen dan mannen die een land- of tuinbouwbedrijf leiden. Een studie uit 2011 leerde ons dat slechts 11 procent van de bedrijfsleiders in de professionele land- en tuinbouw een vrouw is, terwijl 37 procent van de regelmatig tewerkgestelden vrouwen zijn. Vrouwen ontvingen maar 7 procent van de waarde van de toeslagrechten. Ook gaan vrouwen in de land- en tuinbouw de laatste jaren meer buitenshuis werken.

Minister, in uw beleidsbrief stelt u dat u samen met Katholiek Vormingswerk van Landelijke Vrouwen (KVLV)-Agra een steunpunt voor vrouwen in de land -en tuinbouw zal uitbouwen. Het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO) zal ook focusgroepen organiseren waarin zal worden gepolst naar de diverse problemen en uitdagingen waarmee vrouwen in de land -en tuinbouw worden geconfronteerd. Daarmee zouden dan gerichte acties kunnen worden opgezet.

Vormde de studie uit 2011 de basis voor de beleidsbrief of zijn recentere studies beschikbaar waaruit een objectieve vaststelling en cijfers zijn gebleken? Is meer onderzoek wenselijk of nodig? Wat zijn de krijtlijnen voor de uitbouw van een steunpunt voor vrouwen in de land- en tuinbouw? Werd een samenwerkingsovereenkomst met KVLV-Agra opgemaakt? Met welke wederzijdse engagementen? Werden de focusgroepen al opgestart? Op welke manier is dit geen dubbel lopen met het project met KVLV-Agra? Kwamen daar al concrete acties uit?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: De studie uit 2011 vormde inderdaad mede de basis om in de beleidsbrief en beleidsnota hierop een extra focus te leggen. Uit recentere gegevens van 2013 blijkt dat het aandeel vrouwelijke bedrijfsleiders 12,2 procent bedraagt. Het aandeel van vrouwen dat effectief is tewerkgesteld, bedraagt 34,6 procent. We zien geen grote schommelingen in deze cijfers. Meer of extra onderzoek op dat vlak lijkt ons dus niet nodig. We hebben de basis en moeten daarop voortwerken.

Op 25 februari 2016, binnenkort dus, wordt het steunpunt officieel gelanceerd. Het voorziet in de aanstelling van een vertrouwenspersoon voor de duur van twee jaar. De vertrouwenspersoon zal eerstelijnsadvies verstrekken, met een focus op het aanreiken van juridische informatie, en een luisterend oor bieden voor vrouwen die op hun landbouwbedrijf te maken hebben met financieel moeilijke situaties. Het engagement dat tegenover de financiële dotatie van 182.000 euro staat, is uiteraard gekoppeld aan voorwaarden die zijn opgenomen in een ministerieel besluit. Dat wordt op die manier verder uitgerold.

Er zijn heel wat voorwaarden gekoppeld aan de dotatie. Een kenniscentrum en een multidisciplinair netwerk moeten worden uitgerold. De beschikbare kennis moet worden gebundeld en beter samengebracht. Er komt eerstelijnsadvies. Er moet worden samengewerkt waar dat mogelijk is. In de aanloop naar de opstart wordt nagegaan welke dienstverlening er al is, alvorens die samen te brengen. Samenwerken is het ordewoord. De toegankelijkheid moet gewaarborgd zijn voor alle vrouwen in de land- en tuinbouw en voor iedereen die deze vrouwen wil

ondersteunen. Er kan contact opgenomen worden met het steunpunt, ongeacht of je lid bent van de organisatie. Dat vind ik heel belangrijk. Er wordt proactief en preventief gewerkt, vertrekkend vanuit een positief imago. Het steunpunt wil een positief imago behouden en vermijden dat er een taboe ontstaat rond het contacteren van het steunpunt. Het meldingspunt moet groeien tot belangenbehartiging.

De Vlaamse Landmaatschappij (VLM) volgt de activiteiten van het steunpunt op. Het is de bedoeling om een goed overzicht te hebben van alle vragen en waarover het precies gaat. Op die manier leer je veel en kunnen daar beleidsconclusies aan gekoppeld worden. Over twee jaar komt er een eindverslag.

De organisatie van de focusgroepen werd besproken tijdens een overleg tussen ILVO en KVLV-Agra. Hieruit bleek dat er niet direct een meerwaarde zou zijn van deze focusgroepen en dat de diverse problemen en uitdagingen waarmee vrouwen worden geconfronteerd in een eerste fase zullen worden gemonitord door dit project.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Die studie uit 2011 bracht inderdaad een aantal objectieve cijfers naar voren over de positie van de vrouw in de land- en tuinbouw, cijfers over tewerkstelling, veiligheid, verdeling van steun. Dat rapport werd nog voorgesteld door toenmalig minister Kris Peeters. U haalt nu zelf cijfers uit 2013 aan en u zegt dat de basis er is.

Maar ik ben toch een beetje bezorgd omdat de conclusies van toen nu naar de prullenmand lijken te worden verwezen. De focus op de vrouw als ondernemer-bedrijfsleider is weg. Dat bleek ook nog uit een schriftelijke vraag van de heer Vanderjeugd. De focus verschuift naar de landbouwcrisis en alle – overigens terechte – bekommernissen daarover. Maar die verengen tot vrouwelijke bekommernissen en ze wegstoppen in een steunpunt voor vrouwen, is volgens mij niet de juiste weg.

Minister, u hebt goede initiatieven genomen bij de crisis rond de bedrijfsadvisering. Het bedrijfsadviseringssysteem KRATOS is bijna operationeel. Eventueel zijn er daar mogelijkheden om het vrouwelijk leiderschap te belichten. De samenwerking met de vzw Boeren op een Kruispunt kan worden uitgewerkt. Mijn fractie vindt dat trouwens een zeer waardevolle samenwerking. Hulp op maat met betrekking tot alle aspecten binnen de land- en tuinbouw is belangrijk, met oog op de samenhang tussen bedrijf en gezinsleven, maar zonder dat genderstempeltje. Laat ons die initiatieven ten volle uitvoeren.

De voorzitter: De heer De Croo heeft het woord.

Herman De Croo (Open Vld): Ik ben gelukkig dat mevrouw Joosen deze vraag stelt. Ik verheug mij over de antwoorden en de dialoog. Een tijdje geleden, toen ik aan de andere kant binnenkwam, waren er in de Kamer 6 vrouwen op de 212. Dat is 48 jaar geleden. Mijn eerste wetsvoorstellen waren van emancipatorische aard. Dat zal sommigen misschien verwonderen.

Het is mijn diepe, diepe overtuiging dat de vrouw een kapitale rol vervult in de landbouwsector, ook voor het voortbestaan van de sector. Wat mij betreft, is volgende verengde definitie van toepassing: de landbouwer is een mecanicien en zijn echtgenote is een computerspecialiste. Ik heb altijd het gevoel gehad dat, in welke sector ook, de vrouw altijd twee activiteiten heeft: die van haar beroep en die van moeder, partner, grootmoeder, noem maar op. Ik heb het eens met ironie gezegd, maar ik geloof er diep in dat 1 mei de dag van de werkende vrouw zou moeten zijn. Dat is al zestig jaar lang mijn overtuiging.

Het treft mij dat een aantal bedrijven, een aantal mogelijkheden en initiatieven verdampen omdat er geen partenariaat, samenwerking kan zijn, doordat men een bijberoep of een ander beroep heeft. Zo is men bijvoorbeeld leerkracht of ambtenaar, werkt men als kaderpersoneel of verpleegster én is men echtgenote of partner van een man die een landbouwbedrijf uitbaat. Soms zijn ze gespecialiseerd in een bepaalde richting. Zo ken ik gezinnen waarbij de vrouw zich met de varkenskweek bezighoudt en de man met de akkerbebouwing. Men moet iets vinden opdat 'de landbouwer' aantrekkelijk zou blijven voor 'de landbouwdame'. Dat is een van de punten waaraan u als vrouwelijke minister bijzondere aandacht moet schenken.

Het opstellen van een inventaris kan nuttig zijn om een aantal zaken weer te geven. Is er een evolutie? Wat gebeurt er met de jonge landbouwgezinnen? Is er een samenwerking? Kunnen de schaalvergrotingen, de bijkomende diensten, de korte keten, het hoevetoerisme, waarbij de vrouwen worden ingeschakeld, een financiële en psychologische aanmoediging betekenen en ervoor zorgen dat die medewerking voltijds wordt ingevuld en vergoed? Ik ben er niet tegen – verre van – dat men daarbij denkt aan mogelijke ondersteuningen. Het aantal landbouwbedrijven daalt drastisch. De methodes voor uitbating zijn veel veeleisender.

Mevrouw Joosen, u hebt een heel interessant en boeiend onderwerp aangesneden. Ik dank u daarvoor.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Minister, ik ben blij dat u hiermee uitvoering geeft aan een belangrijk item in uw beleidsbrief. Vrouwen op het platteland is een punt dat daarin uitdrukkelijk wordt vermeld.

Ik weet dat het niet evident zal zijn om daaraan concreet vorm te geven. We spreken altijd over gezinsbedrijven en familiale landbouw. Wel, er zijn nog heel veel familiale landbouwbedrijven. Bij de discussie over de schaalverandering kwam ook een mogelijk overschot aan arbeid aan bod. Aangezien de kapitaalsbehoefte voor de tewerkstelling van een volwaardige arbeidseenheid dermate toeneemt, is op bepaalde bedrijven de stap gezet om een van beide gezinsleden buitenshuis te laten werken. Vroeger was het zeer evident dat dat de vrouw was. We zien daarin een evolutie: op bepaalde plaatsen wordt de vrouw de bedrijfsleider en gaat de man buitenshuis werken. Dat is een nieuwe trend.

Om dat een plaats te geven en om binnen die gezinsbedrijven, de familiale landbouw, naar een goede toekomstvisie te gaan, is het heel belangrijk om die analyse wat verder te doorgronden, om daarover wat data te verzamelen. Dat is niet evident.

Het zal een bijzondere uitdaging zijn om dit Steunpunt vorm te geven en om daarvan iets goeds te maken. Ik ben ervan overtuigd dat, met de deskundigheid van KVLV-Agra en met hun goede bedoeling om dat open te stellen voor de hele sector, hiermee een absolute meerwaarde kan worden gecreëerd. Ik wens u en de medewerker die zijn of haar schouders daaronder zal zetten, veel succes bij de voorstelling van dit Steunpunt op 25 februari. Het wordt een uitdaging.

Jos De Meyer (CD&V): Ik wil kort mijn suggestie van een paar weken geleden herhalen. Enerzijds zijn er de vrouwen die bedrijfsleiders zijn en anderzijds de vrouwen die meewerken op het bedrijf. Zeker in periodes van crisis is het van uitzonderlijk belang dat er voldoende aandacht wordt besteed aan een volwaardig statuut van meewerkende echtgenote.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, het gaat natuurlijk heel ruim.

Mevrouw Joosen, het gaat om een uitvoering van de beleidsnota. Ik denk dat u een denkfout maakt. Het gaat niet alleen over de crisis en problemen. Het gaat veel ruimer: het gaat ook over het in de picture plaatsen en promoten van het vrouwelijke ondernemerschap in de landbouw. Aan de andere kant kunnen er ook aspecten aan bod komen die op andere plaatsen niet zo evident zijn.

U verwijst naar KRATOS en Boeren op een Kruispunt. Die leveren allemaal fantastisch werk. Onderzoek toont echter aan dat er voor meewerkende echtgenotes in een landbouwbedrijf, als ze buitenshuis gaan werken, maar ook als ze fulltime op het landbouwbedrijf werken, een bijzondere verstrengeling is van de landbouwactiviteit, de commerciële activiteit op de boerderij en wat er gezinsmatig gebeurt.

Heel wat dames winnen graag eens juridische informatie in, zodat ze weten wat hun rechten en plichten zijn, maar zijn met handen en voeten gebonden aan het bedrijf en kunnen nergens terecht zonder dat hun echtgenoot weet dat ze die stappen zetten en die informatie inwinnen. Er is een grote nood aan vertrouwenspersonen waarbij men eens zijn hart kan luchten, waaraan men kan vragen wat de rechten en plichten zijn en ook dat niet alles naar schuldeisers zou gaan, maar dat een stuk naar het gezinsbudget kan gaan zodat ze thuis een boterham kunnen eten. Heel wat vrouwen zitten met die concrete vragen en kunnen daarmee nergens terecht zonder dat de rest van het gezin dat weet. Dat maakt hen psychologisch bijzonder kwetsbaar. Het zijn die vragen die daar gemakkelijker aan bod kunnen komen omdat die contacten er zijn, omdat dat netwerk er is en het op een vertrouwensmanier kan gebeuren. Daarin ligt volgens mij de meerwaarde van wat wij hier ondersteunen.

Er is dus zeker nood aan. Het is op basis van de noden die leven op het veld dat we proberen de dames op die manier weerbaarder te maken. We proberen hen goed te informeren over hun rechten en plichten, over de consequenties van bepaalde keuzes die worden gemaakt en beslissingen die worden genomen in het gezin.

Het zijn die zaken die specifiek beantwoord kunnen worden op een vertrouwelijke manier, zonder dat iedereen daarvan op de hoogte hoeft te zijn, zodat je ook meer bewust die keuzes kunt maken, als meewerkende echtgenote of deel uitmakend van het bedrijf. Dat is de meerwaarde van wat wij hier doen. Dat neemt natuurlijk niet weg dat alle andere initiatieven ook volledig openstaan voor vrouwen. Waar wij kunnen, promoten wij onze sterke dames, die vaak ook achter de schermen werken, op het platteland.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): In de beleidsbrief en in antwoorden op eerdere schriftelijke vragen lag de focus duidelijk op de landbouwcrisis. Ik ben blij om nu te horen, minister, dat er toch plaats zou zijn om ook die ondernemende rol in de kijker te zetten. Ik ben zeer benieuwd. Het bleek in elk geval niet uit de beleidsbrief en de antwoorden op schriftelijke vragen.

Ik wil ook benadrukken dat nu de schijn wordt gewekt dat bijvoorbeeld de vzw Boeren op een Kruispunt discretie niet hoog in het vaandel zou dragen. Dat is absoluut niet het geval. Ook daar kan in discrete omstandigheden een beroep op worden gedaan. Ik ben het wel eens met collega Dochy dat het nodig is om een analyse te maken, maar of het opportuun is om dat allemaal in aparte hokjes te gaan stoppen, betwijfel ik sterk.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Francesco Vanderjeugd aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de houding van de landbouwsector tegen de campagne 'Dagen Zonder Vlees'
– 1150 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de deelname van verschillende leden van de Vlaamse Regering aan het initiatief 'Dagen Zonder Vlees'
– 1186 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Jos De Meyer

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, vorige week konden we er niet naast kijken: in kranten, op tv, op de radio, in praatprogramma's werd er veel aandacht besteed aan het initiatief 'Dagen Zonder Vlees' (DZV). Ik heb mij de moeite getroost om de webstek www.dagenzondervlees.be eens te gaan bezoeken, en dit zijn de twee voornaamste zaken die ik daaruit gedistilleerd heb. Ten eerste: "Het opzet is simpel: veertig dagen minder vlees en vis eten. En dat met zo veel mogelijk mensen. Samen besparen we zo veel mogelijk op onze ecologische voetafdruk." Dat was de teneur van de webstek. Ten tweede, ook heel belangrijk en mijns inziens voor een stuk misleidende informatie: "Vleesconsumptie is een van de hoofdoorzaken van de klimaatverandering. De veeteelt stoot namelijk meer broeikasgassen uit dan de hele transportsector. Bovendien is het een erg inefficiënte manier van voeding." De bedoeling van DZV is vooral "bewustwording als gedragsverandering teweegbrengen". Ook die zin is heel belangrijk in mijn betoog.

Op de webstek is ook te zien dat een aantal politici meedoen, onder wie ook partijvoorzitters en mandatarissen. Ik begrijp dat en ik ben het ermee eens dat dat een individuele keuze is, al vind ik dat als men als partijvoorzitter aan zo'n initiatief deelneemt, het toch een zeker politiek statement inhoudt. Maar natuurlijk is iedereen vrij om te eten wat hij wil. Wat mij voornamelijk stoorde, was het feit dat drie ministers, onder wie de Vlaamse minister-president, mee op de kar van het initiatief zijn gesprongen, al dan niet bewust, al dan niet uit opportunisme, dat laat ik hier nog in het midden.

Los van mijn mening over dit initiatief – en we zullen straks de visie van de minister erover horen – en los van het debat over het initiatief zelf, vind ik het een beetje eigenaardig dat ministers van een Vlaamse Regering deelnemen aan een campagne waardoor de vleesconsumptie onder druk komt te staan. Dergelijke campagnes zullen een zekere economische schade toebrengen aan de sector en zullen er waarschijnlijk ook voor zorgen dat het imago van de vleessector en de vleesconsumptie beschadigd wordt.

Ik heb binnen mijn eigen ruime kennissenkring eens een kleine enquête gedaan. Het resultaat van die bevraging was dat de meesten onder hen na het bekijken van de webstek dachten dat vlees eten slecht is, dat vleesconsumptie heel schadelijk is voor het klimaat en dat minder vlees eten de boodschap is. Dat is de perceptie die leeft bij het overgrote deel van de bevolking. En u weet net als ik dat het overgrote deel van de bevolking, wanneer men geconfronteerd wordt met een dergelijk initiatief, met een lawine aan positieve berichtgeving rond dat initiatief, niet in staat is om een zekere nuance in die boodschap te leggen.

Gelukkig waren er nog twee mensen die de boodschap wel trachtten te nuanceren. Ten eerste was er de voorzitter van het Algemeen Boerensyndicaat. Dat is logisch, zal de collega straks zeggen. Natuurlijk lijkt mij dat logisch. En ten tweede was er de woordvoerster van de Boerenbond. U hebt wellicht allemaal

haar vrije tribune gelezen, waarin ze zei dat de boodschap van de initiatiefnemers echt ongenuanceerd was.

Enerzijds is er dus de deelname van ministers aan dit initiatief, wat volgens mij een politiek statement is, en anderzijds druist het initiatief mijns inziens in tegen het landbouwbeleid dat u probeert te voeren, minister. We hebben het hier al jaren elke week opnieuw over de diepe crisis waarin de landbouwsector verzeild is geraakt. Straks zullen we het nog eens hebben over het afschaffen van de melkquota en de crisis die daardoor teweeggebracht wordt.

Er is intussen ook protest geweest bij de Europese Landbouwraad. We zijn dus al jaren bezig met te debatteren over de crisis in de landbouwsector. Wij vragen ons dan af hoe dit initiatief – en dat initiatief kunnen wij natuurlijk niet verbieden – strookt met de inspanningen die u als minister van Landbouw doet om de sector uit de crisis te halen en met bijvoorbeeld campagnes die worden gevoerd? Zeker tijdens de vorige legislatuur maar ook nu, waren er collega's die zich bij de bespreking van de beleidsnota afvroegen of er niet meer subsidies naar het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM) moesten gaan zodat VLAM meer promotie kan voeren voor het eten van vlees. Er worden spotjes gemaakt met Vlaamse subsidies die dus van het budget van de minister komen. U begrijpt wat ik bedoel. Deze campagne staat in contrast met het beleid van de minister en met de verschillende campagnes die worden gevoerd onder meer door VLAM. Het verbaast me trouwens dat vlees en vis in één adem worden vernoemd. Ik heb altijd geleerd dat vis eten gezond was, maar het zal wel aan mij liggen.

Minister, ik zou graag uw visie – u zou toch een specialist moeten zijn – kennen over het initiatief Dagen Zonder Vlees. Onderschrijft u dit initiatief? Hebben uw collega-ministers u daarover geconsulteerd? Als drie belangrijke ministers uit de Vlaamse Regering deelnemen aan zo'n initiatief, lijkt het me logisch dat zij aan u als minister van Landbouw vragen wat u daarvan vindt. Kan het een effect hebben op de landbouwsector? Is de Vlaamse overheid op enigerlei wijze betrokken bij deze campagne, bijvoorbeeld via subsidies, tv-spotjes? Ik heb gemerkt dat eminente sprekers uit de Vlaamse Regering in sommige praatprogramma's plots het alfa en omega van de landbouw kenden, onder meer minister Homans. Bent u het met mij eens dat deze campagne schadelijk is voor de sector, zowel voor het imago als voor de economische schade? Kunt u bij benadering zeggen wat de economische impact van dit initiatief op de sector zou kunnen zijn? Welke gevolgen heeft dit alles voor de verdere ondersteuning van de sector? Bent u het met me eens dat deze campagne niet echt strookt met een landbouwvriendelijk beleid waarvoor u staat? Althans dat wordt u altijd verweten, maar collega Vandaele is hier nu niet. Welke gevolgen heeft dit voor verdere campagnes van VLAM? Hebt u weet van dergelijke campagnes in het buitenland? Hebt u daar resultaten van?

De voorzitter: De heer Vanderjeugd heeft het woord.

Francesco Vanderjeugd (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, ik zal de campagne, die aan zijn vijfde editie toe is, niet meer toelichten. Dit jaar ligt ze misschien een stuk gevoeliger bij rundvee- en varkenshouders omdat uitgerekend hun sectoren zeer sterk worden getroffen door een crisis.

De manier waarop deze campagne door de media onder de aandacht is gebracht, stelt de landbouw in een negatief daglicht. Ik denk dat we het daarover eens zijn. Ik neem zelf niet deel aan de campagne, behalve op de dagen zonder 'g'. Er is geen twijfel mogelijk dat een evenwichtig vleesgebruik essentieel blijft in de voeding van de mens.

Het Algemeen Boerensyndicaat (ABS) heeft zich via voorzitter Hendrik Vandamme in het debat gemengd. In een verwijzing naar Ethisch Vegetarisch Alternatief (EVA)

stelde hij dat 'klimaatvasten het nieuwe dogma is'. Vanuit zijn positie is het logisch dat de voorzitter van een landbouworganisatie wijst op het belang van vlees in het dieet van de mens. Toch roept hij ook op voor een gematigde consumptie en stelt dat ABS niet alleen de spreekbuis is van de vleesindustrie, maar ook vooral van de zich geviseerd voelende veehouders.

Het is inderdaad ook van belang dat campagnes als 'Dagen Zonder Vlees' niet worden gepercipieerd als een dwingende vraag naar een 100 procent vegetarisch, laat staan veganistisch dieet, maar wel als bewustmaking om ons vleesverbruik te matigen in het belang van onze gezondheid. Ook Sonja De Becker, voorzitter van Boerenbond, heeft zich in het debat gemengd. Zij stelt toch wat ontgoocheld te zijn dat je terechtkomt bij oeroude clichés over vleesproductie, clichés waarvan niemand de oorsprong nog kent. Ze leest dat vleesproductie dé grote oorzaak is van ontbossing, de achteruitgang van de biodiversiteit, de klimaatverandering. Ze zegt dat deze info ongenuanceerd is en totaal geen rekening houdt met de meest recente gegevens of met de Vlaamse situatie.

Collega Sintobin en ik hebben een kleine Twitterrel gehad over het al of niet deelnemen van mijn partijvoorzitter aan Dagen Zonder Vlees. Ik vind dat vreemd. Uw vraag gaat ook over wie wel of niet meedoet aan deze campagne. Die campagne pleit helemaal niet voor een verplichting tot vegetarisme of veganisme. Het staat iedere democratische partij vrij om zelf te kiezen en vooral bij de liberale partij is iedereen vrij om deel te nemen of niet.

De campagne zelf wil sensibiliseren over de kwalijke gevolgen van te veel vlees eten. We moeten net een evenwicht zoeken. Die feiten zijn wetenschappelijk onderbouwd, bijvoorbeeld in het geval van rood vlees. Anti-landbouw kan je dit bezwaarlijk noemen. Zelfs VLAM, dat wordt gefinancierd door de sector zelf en mensen van de twee landbouworganisaties als voorzitter en ondervoorzitter heeft, verwerkt al sinds enkele jaren dezelfde boodschap dat een matig vleesgebruik aangewezen is. Nochtans heeft niemand ooit geroepen of vermoed dat VLAM de sector die hij hoort te vertegenwoordigen daarmee wetens en willens zou schaden.

De oorzaken voor de crisis in de rundvee- en varkenshouderij liggen elders. Heksenjachten op symbolen als deze acties zullen die niet oplossen. De afgelopen maanden hebben beleidsmakers rond landbouw trouwens bewezen zeer actief te zoeken naar structurele oplossingen voor de crisis bij de rundvee- en varkenshouders. In dit kader kan zelfs de actie Dagen Zonder Vlees ook positief worden aangewend. We spreken vaak over nichemarkten, maar hier kan minder maar kwaliteitsvol vlees voor velen een oplossing en een unique selling proposition zijn.

Minister, hoe ziet u die campagne? Ziet u die als een rechtstreekse benadeling van de runds- en varkenshouderij in Vlaanderen? Hoe staat u tegenover de boodschap van een matig vleesgebruik? Is het noodzakelijk dat VLAM afstapt van het publiceren van commercials van matig vleesverbruik? Hoe schat u de beweringen in over de schade van vleesproductie en -verbruik op ons milieu, op ontbossing en biodiversiteit, over de rechtstreekse impact van de productie van runds- en varkensvlees in Vlaanderen hierop? Welke conclusies trekt u uit de campagne, zowel inzake de boodschap als de commotie, mede veroorzaakt door de heer Sintobin?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: De campagne '40 Dagen Zonder Vlees' is een privaat initiatief en wordt niet gesteund door de overheid. Het komt mij dan ook niet toe om uitspraken te doen over deze campagne. Enkele politici uit verschillende partijen doen mee, niet alleen partijvoorzitters, maar ook ministers. Dat is een afweging die ze zelf maken. Als u me vraagt naar hun motivering, kan ik

daar moeilijk in hun plaats op antwoorden. Mijnheer Sintobin, dit is niet afgesproken in de Vlaamse Regering, het is ieders persoonlijke keuze om daar al of niet aan mee te doen. Meer kan ik daar inhoudelijk niet over zeggen.

Sommige vragen hebben wel betrekking op mijn bevoegdheid als landbouwminister. De economische impact van een dergelijke campagne is niet eenvoudig te becijferen. Ik kan dat niet weten en ook niet inschatten. We hebben geen zicht op hoeveel mensen deelnemen, hoeveel vlees ze normaal eten. Het kunnen evengoed vegetariërs zijn die meedoen. Dat weten we niet. Ik beschik niet over gegevens. Ik weet ook niet of het wijs is om dat te doen.

De promotiecampagnes van VLAM zullen ook niet wijzigen. VLAM voert een heel correcte campagne, die zegt dat de gematigde consumptie van vlees hoort bij een gezond en evenwichtig voedingspatroon. Dat sluit aan bij wat de Hoge Gezondheidsraad zegt en ook bij de voedingsdriehoek, die stelt dat de consumptie van vlees deel uitmaakt van een gezond voedingspatroon, maar dat het een gematigde consumptie moet zijn. Dat ondersteunen wij volledig en ook wat VLAM in de markt zet. Dat is zeker niet strijdig met 40 Dagen Zonder Vlees.

VLAM promoot niet het extra consumeren van vlees, maar zegt wel dat vlees deel uitmaakt van een gezond voedingspatroon, als je dat gematigd en evenwichtig doet. VLAM maakt ook reclame met onze lokale producenten voor kwaliteitsvol vlees 'Lekker van bij ons'. Dat sluit ook aan bij de campagne.

Het is bekend dat de productie van runds- en varkensvlees een impact heeft op het leefmilieu. Dat ontkent niemand. Daarom werken wij al jaren aan het verminderen van die impact. Dat staat heel uitdrukkelijk in mijn beleidsnota, en het staat ook in het Landbouwrapport in het hoofdstuk 'Landbouw in zijn natuurlijke omgeving'. We werken daaraan, niet alleen in de landbouw, maar ook in transport en industrie. Heel veel menselijk handelen heeft een effect op leefmilieu, en dat proberen we dagelijks te verminderen en verbeteren.

We zien een positieve evolutie. De milieuparameters verbeteren, maar het klopt dat de productie van varkens- en rundsvlees een impact heeft. Dat moeten we niet ontkennen, iedereen weet dat. Maar er zijn al bijzonder grote inspanningen gedaan en we werken dagelijks aan bijkomende inspanningen om de milieuimpact te verkleinen, met positieve resultaten.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, u zult het me niet kwalijk nemen dat ik wat ontgoocheld ben in uw antwoord. U houdt zich op de vlakte door te zeggen dat het een privé-initiatief is. Als drie ministers van de Vlaamse Regering, waaronder de minister-president, een dergelijk initiatief ondersteunen, dan is dat geen privé-initiatief meer van hen, maar een politiek statement.

Ik kan me moeilijk voorstellen dat u het in de schoot van de Vlaamse Regering niet even hebt over dit initiatief waarvoor zoveel media-aandacht is, onder andere door de deelname van bekende politici en ministers. Dat zou me bijzonder verbazen.

Ik begrijp dat u de economische schade niet kunt berekenen, maar ik vroeg niet alleen naar de economische schade, maar ook: bent u met mij eens dat dergelijke initiatieven en campagnes ondersteund door leden van de Vlaamse Regering tot economische schade leiden voor de sector en ook zorgen voor een slecht imago van de sector?

Ik verwijs nogmaals naar de beperkte enquête die ik in mijn kennissenkring organiseerde. De meeste mensen die met het initiatief in contact kwamen,

kwamen tot het besluit dat vlees eten slecht is en vleesconsumptie een van de hoofdoorzaken van de klimaatverandering is. Het klopt dat vleesconsumptie een impact op het leefmilieu heeft. Wie dat ontkent, ontkent het licht van de zon. Maar men zegt er dan niet bij dat de landbouwsector de afgelopen jaren en decennia erg veel inspanningen heeft gedaan. De conclusie is dan dat we minder vlees en vis moeten eten.

Ik vind het dus jammer dat u over zo'n belangrijk politiek thema geen politieke uitspraken wenst te doen. Ik wil overigens graag weten of u bent gevraagd om aan het initiatief deel te nemen. Anders geformuleerd: bent u als minister van Landbouw gevraagd om deel te nemen aan het initiatief? Ik veronderstel immers dat uw collega-ministers niet uit eigen beweging hebben deelgenomen, maar door de initiatiefnemers zijn gevraagd. Dat lijkt me logisch, want ook de voorzitter van het Vlaams Parlement is gevraagd.

Mijn vragen blijven dus overeind. Bent u het met mij eens dat deze campagne economische schade berokkent? Beschadigt de campagne het imago van de sector? Vindt u niet dat u overleg zou moeten opstarten om de boodschap van het initiatief enigszins te nuanceren? Wat zijn de gevolgen van dat soort van campagnes die in het buitenland werden gevoerd? En dan heb ik als een uitsmijter nog een vraag die ik eventueel ook schriftelijk kan stellen: bent u als minister van Landbouw gevraagd om aan de campagne deel te nemen?

De voorzitter: De heer Vanderjeugd heeft het woord.

Francesco Vanderjeugd (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, een heksenjacht tegen deze campagne voeren, lijkt me niet aangewezen. Ik denk dat we vooral moeten werken aan structurele maatregelen ten bate van de sector. De sector moet goed worden ondersteund. Mede met de hulp van VLAM moet een correcte boodschap over de landbouwsector worden verspreid. Men heeft de vrijheid om al dan niet aan dit soort van campagnes deel te nemen. Vrijheid ligt bij jullie misschien wat moeilijker, mijnheer Sintobin. In elk geval moeten we blijven inzetten op structurele maatregelen, en het is die overtuiging die me toestaat om de antwoorden van u, minister, positief te beoordelen. Het is moeilijk om het economische effect van dat soort van campagnes te berekenen, maar er zullen altijd voor- en nadelen aan verbonden zijn.

De voorzitter: De heer Engelbosch heeft het woord.

Jelle Engelbosch (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, ik wil me niet verliezen in een welles-nietesspelletje. Ik stel vast dat ook de landbouwsector altijd zelf pleit voor een matige vleesconsumptie. We moeten ook vaststellen dat de boodschap van de actie zeer genuanceerd is. Het EVA pleit zelf voor een matige vleesconsumptie. De landbouworganisaties steigerden zodra het initiatief werd genomen. We kunnen EVA niet verwijten dat het met succes zijn doelen probeert te realiseren. Ik vind dat dit alles vooral een gemiste kans is voor de landbouwsector en voor de landbouworganisaties in het bijzonder. In plaats van een stellingenoorlog te beginnen, had men veel beter samengewerkt om de boodschap van het positieve van een matige vleesconsumptie uit te dragen. Men had kunnen samenwerken om in deze periode ons fruit en onze groenten te promoten. Men had ook de nadruk kunnen leggen op het nut van de consumptie van misschien minder, maar kwaliteitsvoller vlees. Dit is echt een gemiste kans. Samenwerking met het oog op het uitdragen van een genuanceerd verhaal was aangewezen.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Ik sluit me ten dele aan bij wat de heer Engelbosch heeft gezegd. In elk geval is het zo dat eenieder die gezond voedsel produceert, hoopt

en betracht dat het voedsel op een goede manier wordt geconsumeerd. Het voedingspatroon moet evenwichtig zijn en de gezondheid bevorderen. Matiging is van alle tijden. Waar is de tijd dat we op vrijdag geen vlees aten? Dat was een ingeburgerde praktijk, ingegeven door de christelijke traditie. U weet dat, mijnheer Vanderjeugd, want ook u bent nog een beetje een 'tsjeef'. *(Gelach)*

Een belangrijk onderscheid tussen de matiging die toen werd aangeprezen en wat we vandaag meemaken, is wel dat we vandaag niet alleen meer de gezondheid betrachten, maar ook de klimaatproblemen voor het voetlicht brengen. Dat zorgt voor een totaal verschillende invalshoek. Uiteindelijk is het zo dat EVA niet echt zijn naam mee heeft om op een genuanceerde manier dit verhaal te promoten. Het woord 'vegetarisch' in de naam zegt al dat men tegen vleesconsumptie pleit.

Dan haalt men daar cijfers bij, maar dat is gemakkelijk. Het effect van vleesproductie op het milieu moet echt nog worden bestudeerd. Ook in de cijfers is enige nuance aan te brengen. Het zou dus op een veel betere manier kunnen worden uitgedragen. De landbouwsector hoeft zich niet per se aangevallen te voelen. Zoals collega Engelbosch zegt, kan men ook '40 dagen extra groenten' organiseren, of '40 dagen extra fruit' of '40 dagen met producten van bij ons'. Als we het klimaat koppelen aan gezondheid, komen we al heel wat verder.

Ik betreur de polarisatie, maar ik heb hoop, want ik heb gelezen dat de voorzitter van de Boerenbond een gesprek gepland heeft met de organisatoren van deze actie. Ik hoop dat dit volgend jaar dan op een veel genuanceerder en vloeiende manier kan doorgaan.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): De heer Dochy heeft een mooie uiteenzetting gehouden. Hij evolueert steeds meer in onze richting, dat vind ik fijn.

Er zijn 86.113 deelnemers aan Dagen Zonder Vlees volgens de website. *(Opmerkingen)*

Neen, dat zijn niet allemaal vegetariërs. Ik weet niet of daar cijfers van bestaan.

Dat is 1,3 procent van de Vlamingen. Als ongeveer de helft van onze vleesproductie voor binnenlandse omzet bestemd is en die 86.000 deelnemers eten 40 dagen lang nul gram vlees, dan is dat een economische achteruitgang voor de sector van 0,2 procent. Ik wil de economische impact en de onnodige polarisatie een beetje relativeren die op basis van economische cijfers werd gecreëerd.

Als er iemand nadeel ondervindt van die actie, is het waarschijnlijk, vreemd genoeg, niet de grootdistributie of de exporteurs, maar wel de korteketenbedrijven. Die klanten gaan bewuster om met voeding en gaan bij de landbouwer om de hoek en/of op het landbouwbedrijf. Zij gaan veertig dagen lang minder consumeren. Vreemd genoeg zou het effect wel eens averechts kunnen zijn.

Daarenboven wil ik verwijzen naar een opiniestuk geschreven door een medewerker van een Vlaamse openbare instantie, dat is misschien nog het meest neutrale, namelijk het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en Ziektepreventie (VIGeZ). Dat is de officiële instantie die de kwaliteit van de gezondheid probeert te bevorderen en de preventieve bevoegdheid van Vlaanderen daarvoor inzet. In dat stuk staat nog eens uitdrukkelijk dat we te veel vlees eten. Het streefcijfer van 100 gram per dag is een uitdrukkelijke aanbeveling.

Ik ben in deze commissie al eens tussengekomen rond de promotieacties van VLAM, dat andere normen hanteert dan VIGeZ. Ik betreur dat. Het is geen kwestie van voor of tegen te zijn. Ik ben zelf een matig vleeseter, ik ben geen

vegetariër. De consumptie in Vlaanderen zit nog altijd op ongeveer 160 gram per persoon per dag. We hebben nog een lange weg af te leggen. Er worden stappen gezet, maar VLAM maakt zijn spotjes niet op basis van gezondheidscriteria maar vooral voor de sectoren. De promotie van vlees in Vlaanderen is veel groter dan die van fruit en groenten. Als Dagen Zonder Vlees kan doorgaan, moet dat ressorteren in dagen met meer groenten en fruit. Dat is ook de landbouwsector die dan aan bod komt.

Mevrouw Beckers – de heer Dochy zei het al – heeft een opening gemaakt in haar opiniestuk. Ik hoop dat dat in de volgende jaren naar elkaar kan toegroeien en dat men kan samenwerken.

De voorzitter: De heer Wouters heeft het woord.

Peter Wouters (N-VA): De term '40 dagen' wordt heel speciaal gebruikt. Ik zal ook uit de kast komen: als slager-spekslager eet ik vlees. Ik vind het een mooi beroep, een mooi product, ik hou er echt van. Dit maar om te zeggen dat er ook bij ons geen partijlijn is dat ik mijn vlees moet laten.

40 Dagen Zonder Vlees is overroepen bij momenten, zeker nu met heel die hetze. Er blijven toch 326 dagen over dat we de producten van bij ons kunnen promoten. Dat is veel belangrijker voor de ecologische voetafdruk en het milieu. We moeten echt durven gaan voor de producten die bij ons geteeld en verdeeld worden.

Het is moeilijk om wijs te worden uit de cijfers. Ik heb hier al van alles gehoord vandaag. Als we een studie van de kiwi gaan maken, zal daar zeker evenveel uit blijken als uit een studie van de biefstuk.

We moeten VLAM vragen om promotie te maken voor producten van dicht bij ons. Na het drinken met mate, komt nu het vlees eten met mate. Ik kijk al uit naar de barbecues die eraan komen en dat heerlijke stukje gegrild vlees.

Jos De Meyer (CD&V): Dit is een interessante gedachtewisseling, collega's. Ik sta huiverachtig tegenover alle dogma's en ik ben kritisch voor alles wat een hype veroorzaakt. Dus ik begrijp iets minder de overdreven commotie.

Als ik het algemeen formuleer, dan meen ik dat een meer sobere levensstijl niet ongezond is. Dat geldt niet alleen voor wie misschien overdreven veel vlees gebruikt, maar ook voor wie overdreven veel suikers gebruikt, voor wie overdreven veel drinkt enzovoort. En als het over de ecologische voetafdruk gaat, kunnen we eveneens vragen stellen bij reizen en dergelijke meer.

Ik zet me wel af tegen degenen die van deze discussie gebruikmaken om een sector ongewild te culpabiliseren en om de producenten in deze sector daarbij te betrekken. Het is belangrijk dat de ecologische voetafdruk voor de vleesproductie in Vlaanderen, maar ook in andere landen, op een wetenschappelijke manier juist in kaart wordt gebracht zodat de discussie wat meer gebaseerd is op wetenschappelijke kennis. Dat is een suggestie die ik u meegeef, minister.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Dames en heren, ik wil ook niet meedoen aan een polarisering. Ik sluit me aan bij de woorden van de heren Engelbosch, Dochy en anderen die hebben opgeroepen tot nuancering.

Ik meen ook niet dat er echt economische schade is voor de sector of dat de sector beschadigd wordt. Het lijkt me vooral belangrijk om bij de initiatieven vanuit de overheid correcte informatie aan de consument te geven zodat de

consument zelf een keuze kan maken. Als de consument graag cola wil drinken, waar veel suiker is zit en ongezond is, dan kan hij daarvoor kiezen, maar hij weet dat er veel suiker in zit. Hetzelfde geldt voor vlees en voor alle andere producten. Wij moeten correcte informatie geven, en dat doen we ook. Er werd al verwezen naar de bijdrage, de vrije tribune die op een aantal sites is verschenen. Wij enten ons ook op het advies van de Hoge Gezondheidsraad en op de voedingsdriehoek, waar we helemaal achter staan.

We moeten wel correct blijven. Daar heb ik het wat lastig mee, mijnheer Caron. U meet met twee maten en twee gewichten. U hebt het er bijzonder moeilijk mee dat de vleessector zelf middelen geeft om in het VLAM promotie te voeren voor vlees. Maar u hebt er geen probleem mee dat de sector zelf promotie voert over het niet eten van vlees. Ik meen dat beiden recht hebben om dit te doen. Vanuit de overheid moeten we correcte en objectieve informatie geven. En dat doen we ook. Maar het zijn de middelen vanuit de sector zelf waarmee promotie wordt gevoerd. Het is ook correcte informatie die gegeven wordt, want het gaat erover dat een gematigd vleesverbruik deel uitmaakt van een gezonde voedselconsumptie. Wie zijn wij dan om over private commerciële initiatieven die worden genomen, te zeggen dat ze niet kunnen of mogen? Het is vooral onze taak om ervoor te zorgen dat mensen goede keuzes kunnen maken. Het is ieders verantwoordelijkheid om dat ook te doen.

Mijnheer Sintobin, ik heb inderdaad ook een brief gekregen om mee te doen aan de actie. Ik weet niet wie er nog allemaal die brief gekregen heeft. Ik heb er niet echt officieel op geantwoord, het was een gewone informatieve brief waarin stond dat Dagen Zonder Vlees weer zou plaatsvinden. Ik heb beslist om er niet aan mee te doen, dat is mijn persoonlijke keuze. Ik meen dat iedereen die keuze voor zichzelf moet maken.

Ik herhaal dat de polarisatie voor niets nodig is. We hebben goede, eerlijke producten. We produceren die op een maatschappelijk verantwoorde manier. We proberen ook om onze ecologische voetafdruk zo klein mogelijk te maken, daar zijn we dagelijks mee bezig. We mogen daar ook voor uitkomen. Voor de rest is dit een actie zoals er vele acties zijn en die op het terrein ontstaan.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, nog kort enkele slotopmerkingen. Er was het feit dat de heer Dochy de heer Vanderjeugd een tsjeef heeft genoemd. Eigenlijk heeft hij gelijk. Het was inderdaad een enerzijds-anderzijdsbetoog van de heer Vanderjeugd. Ik veronderstel dat hij op een goed blaadje wil staan bij zijn voorzitter, want zij neemt wel deel aan het initiatief.

Ik wil het nog een keer proberen, voor de mensen die me niet begrepen hebben: ik heb het debat niet in gang getrokken over evenwichtige voeding en gematigde vleesconsumptie, het was er mij om te doen dat Vlaamse ministers zo'n initiatief ondersteunen. Ze doen dit niet als privépersoon, dit is een politiek statement.

Minister, ik wil u er trouwens mee feliciteren dat u niet deelneemt. U zult hier niet woordelijk zeggen waarom u niet deelneemt, maar ik begrijp wel dat het vanuit uw positie als minister van Landbouw ietwat eigenaardig zou zijn om eraan deel te nemen.

Hoe kleinschalig sommigen dit initiatief proberen naar voren te brengen, ik blijf erbij dat de perceptie blijft bestaan bij de bevolking dat vlees eten slecht is en dat de vleesconsumptie een van de grootste boosdoeners is bij de klimaatverandering. Ik val dit initiatief niet aan, iedereen heeft het recht om te doen wat hij wil. Ik ben het een beetje beu om continu geconfronteerd te worden, en niet alleen in dossier, met mensen die waarschijnlijk veel tijd hebben om met het

opgeheven vingertje tegen de burgers te zeggen wat ze wel mogen doen en wat niet, wat ze wel mogen zeggen en wat niet, wat ze wel mogen eten en wat niet. Daar wil ik me tegen verzetten. Ik vind het spijtig dat leden van de Vlaamse Regering dit initiatief hebben ondersteund. Ik heb de polarisatie niet gezocht. *(Opmerkingen van Jelle Engelbosch)*

Een vraag om uitleg indienen, is toch niet polariseren? Het betreft het beleid van de Vlaamse Regering. Lees uw reglement. Ik zit hier al iets langer dan u, ik weet wat ik moet doen en wat ik niet moet doen. Het debat vandaag heeft bewezen dat dit thema leeft, niet alleen bij burger, maar zeker ook bij de politici.

De voorzitter: De heer Vanderjeugd heeft het woord.

Francesco Vanderjeugd (Open Vld): Collega Sintobin, ik sta op een goed blaadje bij onze voorzitter, dus geen probleem, u hoeft zich geen zorgen te maken. Ik heb mijn betoog gehouden en u hebt uw betoog gehouden. U hebt vooral diegenen die daaraan meedoen, geviseerd. Ik heb gezegd dat onze voorzitter niet met het opgeheven vingertje heeft gezegd dat men geen vlees mag eten. Zij doet daar gewoon aan mee en dat is opnieuw haar vrije keuze, net zoals elk regeringslid daar vrij voor kan kiezen. Ik heb vooral gepleit voor een matig en evenwichtig vleesgebruik. Dat is belangrijk. Wij van onze kant moeten een correcte boodschap blijven geven. Dat is alles. Daarnaast moeten we ook in structurele maatregelen blijven voorzien voor de sector. Dat is alles.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Piet De Bruyn aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de effectiviteit van het gemeenschappelijk landbouwbeleid op de biodiversiteit – 1166 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Jos De Meyer

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, sinds 15 december 2015 loopt er een consultatie georganiseerd door het Europese Directoraat-Generaal AGRI (DG AGRI) over de implementatie van het eerste jaar met vergroeningsmaatregelen in de landbouw. Daarvan bent u zich echter allen bewust. Die consultatie loopt tot 8 maart en zal worden gebruikt om het Europese debat over de vereenvoudiging van diezelfde vergroeningsmaatregelen te voeden en om de effectiviteit ervan op de biodiversiteit in de landbouw na te gaan. Dat is dus ook bijzonder relevant voor Vlaanderen. Het is immers ook belangrijk om te bekijken op welke manier het budget dat wordt besteed voor de bevordering van de biodiversiteit, ook kan worden gekoppeld aan effectieve resultaten.

Aan alle lidstaten werd gevraagd om voor 15 december 2015 de nodige informatie te bezorgen. Uit cijfers over hoe de vergroening in 2015 door landbouwers werd ingevuld in Vlaanderen, bleek alvast dat het gros van de landbouwers voor groenbedekkers koos. Minister, u verklaarde in de commissievergadering van 25 februari van vorig jaar over de effectiviteit van landbouwsubsidies voor de verbetering van het leefmilieu en de biodiversiteit het volgende: "We zullen het effect van die maatregelen ook meten. (…) Daarbij zal gebruik gemaakt worden van een reeks indicatoren zoals outputindicatoren, resultaatindicatoren, impactindicatoren en contextindicatoren." U onderstreepte ook het volgende: "Bij het ontwerpen van de maatregelen voor EAG is erop toegezien dat de biodiversiteit zoveel mogelijk bevorderd wordt." U wees ook op het belang van het meten van de effecten van maatregelen.

Minister, tegen deze kort geschetste achtergrond heb ik een aantal vragen. Draagt het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) daadwerkelijk bij tot de doelstellingen die zijn geformuleerd inzake biodiversiteit? Meer specifiek en wellicht ook belangrijker in de context van deze commissie, hoe beoordeelt u de effectiviteit van de vergroeningsmaatregelen voor de biodiversiteit in Vlaanderen? Vindt u dat het debat over de effectiviteit van de vergroeningsmaatregelen in ons Vlaanderen voldoende is of wordt gevoerd?

Mijn volgende vraag kwam er vóór de publicatie door het Departement Landbouw en Visserij van de cijfers voor Vlaanderen, maar blijft toch relevant, omdat de sindsdien gepubliceerde cijfers vrij generiek zijn. Welke gegevens hebt u aan DG AGRI kunnen bezorgen? Zitten daarin ook elementen van de diverse indicatoren die u zelf naar voren had geschoven als belangrijk om te kunnen kennen en meten? Indien de cijfers die we hebben, de enige cijfers zijn die beschikbaar zijn, dan vraag ik me af of het toch niet beter wat meer gespecifieerd zou zijn en of dat eventueel kan.

Met mijn volgende vraag kijk ik een beetje naar de toekomst. Er zal worden geëvalueerd of de impact de gewenste impact is. Ook Vlaanderen zal ter zake een standpunt moeten innemen. Op basis van welke informatie zult u straks namens Vlaanderen voorstellen doen om een optimalisatie en vereenvoudiging van de vergroeningsmaatregelen binnen die Europese regelgeving te sturen?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer De Bruyn, u weet dat de Europese GLB-vergroeningsmaatregelen uit drie soorten maatregelen bestaan: de gewasdiversificatie, het op peil houden van het areaal blijvend grasland en perceelsgewijs behouden van ecologisch kwetsbaar blijvend grasland en het aanleggen van ecologisch aandachtsgebied op akkerlanden. Ter voorbereiding van dat GLB-hervormingsvoorstel van destijds heeft de Europese Commissie een impact assessment uitgevoerd. Daarbij werd het effect van die diverse maatregelen ook grondig bestudeerd. Ik zie dus geen redenen om daaraan te twijfelen. Voor elk van de drie vergroeningsverplichtingen staat dus vast dat ze een gunstige impact heeft op natuur, milieu en klimaat. Uiteraard is het zo dat de ene maatregel al effectiever is dan de andere, maar dat werd opvangen in het systeem door te werken met wegingsfactoren die de effectiviteit op het vlak van biodiversiteit weerspiegelen. Zo is de wegingsfactor bijvoorbeeld 1,5 voor groepen van bomen of akkerranden, terwijl de factor voor groenbedekkers 0,3 is. U ziet dus dat er rekening is gehouden met wat al dan niet effectiever is. Met andere woorden, om hetzelfde resultaat te krijgen, moet een landbouwer vijf keer zoveel groenbedekkers inzaaien dan akkerranden aanleggen. Daar zit dus een systematiek in.

In elk geval is het zo dat de Raad en het Europees Parlement hebben beslist dat de Europese Commissie de prestaties van het hervormde GLB moet monitoren en evalueren. Dat lijkt me ook logisch: de doelstelling is te werken aan die biodiversiteit en we willen resultaat ter zake. Uiterlijk op 31 december 2018 moet de Europese Commissie een eerste verslag daarover uitbrengen. Voor één aspect, met name de verplichting om ecologische aandachtsgebieden aan te leggen op 5 procent van de akkerlanden, werd beslist dat er al vroeger een evaluatie moet zijn, namelijk uiterlijk eind maart 2017.

Net als voor de andere lidstaten was 2015 voor Vlaanderen het eerste jaar van de toepassing van die vergroeningsmaatregelen. Op basis van de perceelsregistratiegegevens stellen we vast dat 97 procent van onze landbouwers geen tekortkomingen heeft voor de drie maatregelen. Dat is al een prestatie voor het eerste jaar waarin dit moet worden toegepast. Het is echter onmogelijk om na amper één jaar diepe analyses te maken en gegronde conclusies te trekken. Dat specifieke effect zal dus pas blijken uit die latere evaluatierapporten.

Wij hebben de informatie aan de Europese Commissie meegedeeld en dat is de informatie die ook gepubliceerd is. Meer is er niet. Dat is op die manier gevraagd door de Europese Commissie. Dat is de informatie waarover wij beschikken.

Wij hebben in Vlaanderen het voordeel dat wij voor 100 procent met digitale perceelsaangiften werken. Op die manier kunnen we onze landbouwers goed begeleiden. Als een landbouwer in zijn teeltplan bijvoorbeeld in te weinig diversiteit dreigt te voorzien, of als hij te weinig ecologisch aandachtsgebied aanlegt, kunnen we hem daarvoor waarschuwen. Dat gebeurt via het e-loket. Alle berekeningen zijn ook geautomatiseerd in dat e-loket, waardoor de kans op administratieve vergissingen fors beperkt wordt.

Ik durf te stellen, collega, dat we de complexiteit in Vlaanderen goed hebben gemanaged, getuige daarvan het feit dat 97 procent daaraan voldoet. Ik heb nog geen cijfers van de buurlanden of Wallonië, maar die 97 procent lijkt me sterk. Ik weet niet hoe uw rapport er vroeger uitzag, maar 97 procent lijkt me toch al iets om naar uit te kijken.

Eerder dan over de globale complexiteit zijn er kritische bedenkingen over sommige technische regels. Ik geef u een voorbeeld. Europa heeft de groenbedekkers opgelegd in de volledige Europese Unie, dus van Lapland tot het zuiden van Cyprus, en van Ierland tot de Russische grens in Polen. Men heeft daar een exacte datum opgezet, namelijk 1 oktober. Ik hoef u niet uit te leggen dat het klimaat overal anders is. Het is heel moeilijk om te voldoen aan het tijdstip waarop het moet worden ingezaaid. Op 1 oktober moet het ingezaaid zijn, om het even welk klimaat je hebt. Dat maakt het soms moeilijk voor bepaalde regio's om daaraan te voldoen. Het zijn dergelijke technische bemerkingen die op Europees niveau leven en soms bij ons worden geformuleerd.

Ik verwacht op politiek niveau geen besprekingen in de Raad tot de Commissie klaar is met de evaluatierapporten. Ik denk dat dat in april 2017 wel het geval zal zijn. Wij blijven het in ieder geval bij ons goed opvolgen en blijven in goede begeleiding voorzien.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik heb begrip voor uw twijfel aan mijn resultaten, en of die beter waren dan 97 procent. Dat waren ze zelden of nooit. *(Opmerkingen van minister Joke Schauvliege)*

Ik blijf toch voor een stukje op mijn honger zitten. Ik wil niet zeggen dat u het tot een dogma verheft – even refererend aan het pleidooi van de voorzitter om vooral niet met dogma's te handelen – maar het grote geloof dat u hier uitdrukt in groenbedekkers als een effectief middel om tot het verbeteren van biodiversiteit te komen, is een optimisme dat ik niet deel. Ik denk dat er wetenschappelijk wel aanduidingen zijn om daar wat kritischer naar te kijken. Ik zou naar het Alterrarapport kunnen verwijzen, maar er zijn er ook andere. U en uw administratie kennen die twijfels en die bedenkingen evenzeer. Het is ook maar in laatste instantie dat Europa die groenbedekkers heeft aanvaard. U geeft nu zelf aan dat de effectieve impact nog moet blijken uit een diepere analyse en dat u die nog niet kent.

Ik zou op zijn minst willen aandringen op een dialoog met de sector om te kijken of de overwegende keuze voor die groenbedekkers wel de best denkbare is in functie van het handhaven en het verbeteren van de biodiversiteit. Ik ben er eigenlijk persoonlijk van overtuigd dat dat niet het geval is, maar ik wil rustig kijken wat studies daarover zeggen. In dat opzicht vind ik het iets te gemakkelijk om te zeggen dat 97 procent, dus nagenoeg iedereen, voldoet aan wat is opgelegd. Dat is dan de discussie over kwantiteit en kwaliteit. We moeten daar wat meer in detail naar kijken.

In dat opzicht herhaal ik deels mijn vraag of u niet meent dat we dat maatschappelijk debat breder moeten aangaan dan op de manier waarop dat nu gebeurt. De vraag is of we daar geen expertencommissie moeten opzetten en of we de verschillende stakeholders niet moeten samenbrengen om te kijken wat er mogelijk is. Waarom dring ik daar zo op aan? Omdat ik denk dat het imago van landbouwer er enkel bij te winnen heeft, en dat is voor ons bijzonder belangrijk. Als we een draagvlak voor landbouw in een zo dicht bevolkt gebied als Vlaanderen intact willen houden, wat onze uitdrukkelijke wens is, dan moet er ook voldoende rekening worden gehouden met de kritische opstelling vanuit een breed publiek. In dat opzicht heb ik de heel concrete vraag of u heil ziet in het opzetten van een bredere maatschappelijke discussie, aangestuurd door experten, over de vraag of die vrij exclusieve keuze voor groenbedekkers effectief de best denkbare is om te komen tot het vergroten van de biodiversiteit.

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (sp·a): Voorzitter, minister, ik deel de bezorgdheid van collega De Bruyn. Als 85 procent van een ecologisch aandachtsgebied ingevuld wordt met een landbouwpraktijk die eigenlijk al redelijk courant was ingeburgerd, die ook al deels via andere wetgeving verplicht was, dan moeten we ons in eerste instantie al de vraag stellen wat die vergroening extra heeft opgeleverd ten opzichte van wat in de landbouw al gangbaar was. Als bovendien, zoals collega De Bruyn ook al zei, zelfs wetenschappelijk bewezen is dat die groenbedekkers eigenlijk een kleine, heel minieme meerwaarde hebben voor biodiversiteit, dan zou u als minister zich toch serieuze zorgen moeten maken. Als de bedoeling van die maatregel is om de biodiversiteit van het ecologisch aandachtsgebied te bevorderen, en als dan blijkt dat die invulling hier in Vlaanderen eigenlijk onevenwichtig gebeurt door 85 procent met groenbedekkers, dan verwondert het mij, zonder voorbarige conclusies te trekken, dat we daar nogal heel licht overheen gaan. Dat lijkt me niet de goede ingesteldheid. We zouden ons daar toch vragen over moeten stellen.

Ik wil ook graag het pleidooi over het maatschappelijk debat bijtreden en steunen. Een jaar geleden hebben we hierover een eerste discussie gehad. Het gaat over heel wat publieke middelen die hiervoor worden ingezet. Ik denk dat we daar voldoende aandacht aan moeten besteden. We moeten dat zo breed mogelijk in kaart brengen met cijfers en daar een breed maatschappelijk debat over voeren. Ik wil de collega daar volledig in bijtreden.

De voorzitter: De heer De Croo heeft het woord.

Herman De Croo (Open Vld): Minister, het GLB is een complexe aangelegenheid. Ik ben naar twee uiteenzettingen geweest over het nieuwe GLB. Misschien ben ik niet volledig bekwaam om het allemaal goed te begrijpen, maar ik was in elk geval niet de enige in dat ruime auditorium die daar moeite mee had.

Mijnheer De Bruyn, het valt me op dat sommige gemeenten destijds, ook de gemeente Brakel, toelagen gaven voor groenbemesting. Ik begrijp dat de efficiëntie daarvan moet worden bekeken. Daarnaast heerst er nu ook een andere mentaliteit. Het GLB van vroeger was een productieondersteuning met alle gevolgen van dien zoals boterbergen, melkmeren enzovoort. Vandaag is het een bedrijfsuitbatingssteun onder voorwaarden, een dialoog: een bedrijf krijgt steun bij de uitbating maar heeft ook verplichtingen, het gaat dus om een soort contract. Minister, via dat contract moet u erover waken, en dat doet u ook, dat die voorwaarden haalbaar zijn voor de zwakke contractant of uitbater. Dat moet zo rationeel, eenvoudig en economisch mogelijk worden aangebracht. Ik zie geen anti-positie, maar een enenpositie tussen milieubezorgdheid en landbouw-uitbating of grondbenutting. U moet er echter over waken dat u zich positioneert aan de kant van de zwakste schakel van die uitbating, met name die uitbaters zelf. U moet aandacht hebben

voor het economische aspect en voor de toepassing voor zover, mijnheer De Bruyn, dat die toepassing met onder meer de techniek van de begroeiing efficiënt en degelijk is. Ik denk dat u dat zult doen, minister, Europa heeft al kracht genoeg.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Ik sluit me aan bij een aantal vorige uiteenzettingen waarin de meerwaarde van de groenbemesters voor de biodiversiteit in vraag wordt gesteld. Op de website van het departement staan de cijfers: 85 procent van de oppervlakte wordt uitsluitend via groenbemesters ingevuld. Dan is het bijna vanzelfsprekend dat de effecten op dat vlak ecologisch heel beperkt zijn. Op slechts 3 procent van de totale oppervlakte van het landbouwareaal is er een direct ecologisch effect.

In de late herfst en de vroege winter kleurde Vlaanderen mooi geel, dat is fijn en mooi, maar ik pleit toch voor voldoende wetenschappelijke onderbouwing van een toekomstig vergroeningsbeleid in het kader van het GLB. Dat is niet alleen een zaak van Vlaanderen maar ook van de Europese Ministerraad.

Misschien moet dat niet overal in Europa op dezelfde wijze en met dezelfde maatregelen gebeuren maar het moet wel effectiever. Op sommige websites van landbouworganisaties leest men dat straks, omdat het niet genoeg heeft gevroren, grasachtige groenbemesters zullen worden doodgespoten. Van vergroening gesproken, dan zijn we toch heel ver van huis! Dat is absoluut niet de geest van de vergroeningsmaatregel van Europa.

Wat de effecten op vogels betreft, komen er geen zaadetende vogels naar planten die niet bloeien en geen zaden dragen. De vroegbroeders zullen het geweten hebben wanneer de groenbemesters worden geploegd.

Voor bijen is er wellicht wel een effect omdat het meestal over bloeiende planten gaat. Toch lijkt het me heel belangrijk om op een wetenschappelijke manier stil te staan bij een aantal facetten. Ik ben vragende partij voor een wetenschappelijke onderbouw om de verschillende maatregelen beter in beeld te kunnen krijgen zodat op een meetbare manier de evolutie van de biodiversiteit ten gevolge van de vergroening in kaart kan worden gebracht, zoals de Europese biodiversiteitsstrategie ook beoogt.

Minister, ik heb een bijkomende vraag over de vereenvoudiging van de vergroening die aan de orde is. Hebt u zelf voorstellen over die vereenvoudiging?

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Ik ben verrast door het feit dat 15 procent van die vergroening van die ecologische aandachtsgebieden niet is ingevuld met groenbemesters. Voor het eerste jaar dat deze maatregel is ingevoerd, is dat heel frappant en significant.

Er heeft een behoorlijke omslag moeten plaatsvinden bij de landbouwers, ook in hun aangifte en in de manier waarop zij hun bedrijfsvoering moeten aanpassen. Het gaat hier immers niet zomaar over het inzaaien van de traditionele gebruikelijke groenbemesters, het gaat hier over een combinatie van twee verschillende soorten. Het bestaande beleid wordt dus niet voortgezet.

Mijnheer Caron, ik ben blij dat u de bloemetjes in de velden ziet maar biodiversiteit is veel ruimer dan louter de bloemetjes die we zien. Het gaat ook over biodiversiteit op het vlak van fauna en over het bodemleven dat men niet echt kan zien. Dat zijn een aantal elementen die onderzoek vragen voor daar een oordeel kan over worden geveld. Biodiversiteit en desgevallend de aanpassing beperken zich niet tot wat men effectief ziet.

We moeten de landbouwers de mogelijkheid geven om zich aan te passen aan die nieuwe vergroeningsmaatregelen. Ik ben zeer positief verrast dat 15 procent wordt ingevuld naast de groenbedekkers.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Ik ben het met alle sprekers eens dat dit systeem moet worden geëvalueerd. Dat is ook voorzien. Maar sommigen gaan hier voorbij aan het feit dat dit een puur Europees systeem is, met puur Europese middelen. We kunnen daar in Vlaanderen niet zomaar ineens van afwijken. Het is voorzien op het Europese niveau dat die evaluatie gebeurt. Wij zullen daar uiteraard heel open aan meewerken en zien wat de resultaten zijn. Wij hebben hier niet de mogelijkheden om te zeggen dat wij dat puur Europese geld op een andere manier zullen besteden. Dat kunnen wij niet. Het is op Europese niveau beslist dat het zo kan worden aangewend, dat er een keuze is van de landbouwer met die weging. We zullen in 2017 zien wat daarvan de resultaten zijn. Wij zijn uiteraard graag bereid om dat met open vizier te evalueren. Dat is logisch. Het is net de bedoeling om een omslag naar vergroening te maken. Dat zal ook in alle landen gebeuren. Vlaanderen zal daar graag aan meewerken.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Minister, ik heb nog enkele bedenkingen. Ik denk dat niemand – ik in elk geval niet – vraagt om af te wijken van de Europese regelgeving. Maar u hebt als minister van Landbouw wel hefbomen om landbouwers in deze of gene richting te stimuleren. Keuzes kunnen gemaakt worden binnen het brede gamma aan maatregelen dat Europa toelaat.

Mijnheer Dochy, u geeft terecht aan dat het op dit ogenblik een ander type van groenbedekkers is. Maar de minister heeft gezegd dat we nog niet weten wat er gebruikt wordt. Daarvoor is dat diepteonderzoek nodig. Het zou wel eens kunnen dat we naar een verschraling van de biodiversiteit gaan. Ik zeg niet dat het zo is, dit is hypothetisch. Stel, hypothetisch, dat een meerderheid heeft gekozen voor een samenstelling waarbij de grassen de meerderheid uitmaken, dan is het inderdaad geoorloofd om na verloop van tijd, dat verschilt een beetje van regio tot regio, te spuiten. Dan zitten we natuurlijk verder van de richting waarin we willen gaan. Ik schets een hypothese, ik zeg niet dat het zo is. Daarvoor hebben we dringend meer gespecificeerde cijfers nodig. Ik hoop dat die nog komen.

Minister, ik kan alleen maar vaststellen dat u geen steun verleent. U bent niet ingegaan op de vraag naar een breder maatschappelijk debat hierover, aangestuurd, zoals ik suggereerde, door een expertencommissie. Ik zeg niet dat het dat moet zijn, maar ik voel hier bij geen enkele collega een afwijzing om dat brede maatschappelijke debat te voeren. Ik roep dus opnieuw op om daar werk van te maken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de vraag aan de Europese Commissie voor het opnieuw invoeren van reguleringsmechanismen in de melkproductie en de acties van de Vlaamse overheid rond de rendabiliteit van de Vlaamse melkveehouderij
– 1185 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Jos De Meyer

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Mijn vraag valt uiteen in drie stukken.

Iedereen weet dat de melkprijzen opnieuw aan het zakken zijn en opnieuw het peil van 2010 hebben bereikt.

Verder wil de Waalse minister van Landbouw Collin opnieuw reguleringsmechanismen invoeren in de sector van de melkproductie. Volgens minister Collin was de opheffing van de melkquota vorig jaar een slechte zaak. Hij stelt dat er niets in de plaats is gekomen. Vorige week vrijdag zat hij samen met landbouworganisaties. Eergisteren was er dan de Europese Landbouwraad, waar hij hoopte dat er concrete beslissingen uit de bus zouden komen voor een 'verzadigde' melkmarkt. Wallonië heeft al maatregelen genomen om de sector financieel te steunen en te promoten. Maar dat blijkt niet voldoende. Het is vooral de vraag naar rendabiliteit van de melkveehouderij in het 'post melkquotum'-tijdperk die meer dan ooit aan de orde is.

In 2015 debatteerde de zuivelsector tijdens drie visiedagen over de toekomst van de sector in Vlaanderen. In november 2015 stelde u: "Op basis van die gesprekken zijn een aantal concrete actiepunten en een aantal strategisch te nemen keuzes blootgelegd." U wilde via deze visiedagen komen tot een langetermijnvisie op de zuivelsector in Vlaanderen en tot duurzame relaties binnen de keten. U kondigde enkele specifieke acties aan. Het departement Landbouw en Visserij zou vanaf het voorjaar 2016 de belanghebbenden actief en gericht informeren, naast de bestaande communicatie op de website. Er zou een subsidie voor een demoproject 'routeplanner melkveehouder'. Er zou een vervroegde evaluatie door de commissie van het zuivelpakket komen. Er zou ruim 1 miljoen euro worden vrijgemaakt om de gevolgen van de kilometertaks op de zuivelindustrie te compenseren en om de concurrentiepositie ten opzichte van het buitenland te helpen vrijwaren. Er zou ook een plan komen tegen onderbenutting van de Europese subsidies door middel van een aantal specifieke actiepunten.

Minister, wat is uw reactie op het initiatief van uw Waalse collega? Werd dit besproken op de Europese Landbouwraad? Wordt dit besproken op de volgende Landbouwraad in maart? Zult u daar zelf initiatieven toe nemen?

Zijn de acties die u vorig jaar aankondigde na de visiedagen allemaal uitgevoerd en geïmplementeerd?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Sintobin, dit is inderdaad besproken op de vergadering van afgelopen maandag. Wij hebben kortetermijnacties gevraagd: een tijdelijke verhoging van de interventieprijs voor een vast volume van melkpoeder met een vooropgestelde verdeling over de verschillende lidstaten; een versterking van de promotiecampagnes om de export en consumptie van EU-landbouwproducten te bevorderen. Hierbij zouden de lidstaten van de mededingingsautoriteiten meer vrijheid moeten krijgen om hun producten te promoten. De consument moet de juiste informatie krijgen via etikettering. Oorsprongsetikettering moet vrijwillig blijven en geen verplicht item worden. Frankrijk stelde dat voor en wij hebben dat gesteund.

Er zijn ook acties op middellange termijn. Het marktobservatorium moet verder worden uitgebreid zodat er meer zicht is op de productiekosten in de verschillende lidstaten. Op basis van die informatie zou er een variërende interventieprijs moeten zijn. Die zou dus verschillen tussen de verschillende lidstaten. Het potentieel van de ondersteuning van exportverzekeringen en exportkredieten moet worden onderzocht. Ten slotte moet de plaats van de primaire producent in de keten verder worden versterkt.

Die acties moeten concreet worden vóór eind 2016: ten eerste, een mogelijke productiebeperking in de schoot van de werking van de producentenorganisaties en ten tweede, een verbetering van de onderhandelingsmacht van de primaire producent in de keten.

Hiervoor moeten producentenorganisaties in alle sectoren over de nodige middelen beschikken om hun strategieën te kunnen uitwerken. We hebben erop aangedrongen dat dit snel moet gaan omdat het echt heel dringend is.

Ik ben er zelf voorstander van om een aantal concrete voorstellen die lidstaten op tafel leggen, technisch uit te werken zodat er niet langer in theorie over iets gepraat wordt, maar dat het effectief wordt. We moeten een aantal ideologische discussies achter ons laten. Het moet concreter worden.

Ik ben niet zo'n voorstander van het standpunt van mijn collega, Waals minister Collin. Ik vind aanbodbeheersing aanvaardbaar in de werking van producenten-organisaties en hun operationele programma's, maar ik geloof er niet in dat het vanuit de overheid wordt opgelegd.

Op een van de visiedagen van de zuivel hebben we European Milk Board uitgenodigd om een toelichting te geven. Er zitten positieve elementen in hun gedachtegoed, maar er zijn ook een aantal bottlenecks in hun redenering. Hoe krijg je dit georganiseerd? Wat met de concurrentiepositie van de EU als die zijn productie mindert en de andere grote spelers niet? Wat met de geliberaliseerde wereldmarkt?

Daarenboven vindt dit systeem geen steun bij de grote meerderheid van de stakeholders die aanwezig waren op de visiedag. Ik ben uiteraard steeds bereid om te luisteren naar argumenten.

Het actieprogramma werd gefinaliseerd. We zijn het volop aan het uitvoeren. De acties vullen twee bladzijden. Ik wil ze wel overlopen, maar misschien kan ik ze schriftelijk bezorgen aan het secretariaat?

De voorzitter: Goed, het zal ook aan alle leden van de commissie worden overgemaakt.

De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Ik ben uiteraard tevreden met de acties op korte en middellange termijn die werden besproken op de Europese Landbouwraad. Ik hoop dat ze tot een goed gevolg kunnen leiden.

Wat uw verschil van mening met de Waalse minister Collin betreft, veronderstel ik dat u in overleg bent? Het is namelijk de bedoeling dat u met een gemeenschappelijk standpunt naar de Europese Landbouwraad trekt. *(Minister Joke Schauvliege knikt bevestigend)*

Er zal daar misschien wat diplomatiek werk aan te pas moeten komen.

Ik heb nog een algemene beschouwing. Onze partij was indertijd de enige partij in het Vlaams Parlement die tegen de afschaffing van de melkquota was. De gevolgen van de afschaffing van de melkquota werden door een aantal mensen verkeerd ingeschat. We dachten dat de melksector zou exploderen. Iedereen heeft ingezet op schaalvergroting- en verbreding. Iedereen heeft geïnvesteerd in nieuwe technologieën en dergelijke. Dat heeft als gevolg dat de prijzen alsmaar dalen en dat de sector in een crisis zit. Daarom pleit Waals minister Collin ervoor om bepaalde mechanismen in het leven te roepen.

Misschien kunnen we een handje toesteken en kan ik een initiatief starten 'Veertig Dagen Met Melkproducten'. Ik zal ongetwijfeld aan 83.500 volgers geraken. *(Gelach. Opmerkingen)*

De voorzitter: De heer De Croo heeft het woord.

Herman De Croo (Open Vld): Voorzitter, ik had bij de vorige vraag om uitleg aan Piet De Bruyn willen zeggen dat ook de groenbemesting een effect heeft op erosie in sommige gebieden van Vlaanderen. Dat mogen we niet vergeten.

De afschaffing van de melkquota was de logische gang van zaken. We moeten bekijken vanwaar we komen. Er waren perioden waarin 40 procent en zelfs meer van de communautaire middelen landbouwgeaffecteerd waren. Men wist dat die toestand niet houdbaar was op de internationale markt. Dat overproductie en prijsdalingen daarvan het gevolg waren, is begrijpelijk.

Ik ben niet zo pessimistisch, mijnheer Sintobin. De wereldbevolking explodeert. Als men markten ontdekt en ontgint, kan dat tot meer uitvoer leiden dan er vandaag is, zij het onder diverse vormen van het basisproduct melk.

Ik woon op een paar honderden meters van Wallonië. De landbouw is daar een beetje verschillend, meer extensief. Ze zijn misschien wat meer gewoon gemaakt aan de 'betoelagingsbevoorrading', als ik het zo mag zeggen. We mogen niet vergeten dat twee op drie landbouwers in Wallonië van Vlaamse oorsprong zijn, rechtstreeks of van de eerste of tweede generatie.

Minister, ik herinner mij een periode tijdens de zomer van verleden jaar toen er een prangend probleem was en federaal minister Borsus maatregelen aankondigde, die hij wellicht met u bespreekt. Naast Waals minister Collin moet u dus ook overleg plegen met federaal minister Borsus.

Ik ga elk jaar naar de beurs van Libramont. Het is er heel boeiend. Er zijn in de diverse regio's van het landbouwgebied in België – Vlaanderen, Wallonië en enkele schaarse boeren in Brussel – verschillen op het vlak van mentaliteit, uitbatingsaccenten enzovoort, ook ten opzichte van Europa.

De voorzitter: Mevrouw Vermeulen heeft het woord.

Sabine Vermeulen (N-VA): We kunnen inderdaad helaas nog niet meteen heil verwachten van de grote economieën die niet zelfvoorzienend kunnen zijn. Ik denk vooral aan China, dat op dit moment nog teert op de grote voorraden die het heeft aangelegd, en aan Rusland. Ik hoop dat we dat pessimisme kunnen omkeren. Na regen komt hopelijk ooit zonneschijn, ook voor de melksector.

Ik ben daarom zeer tevreden dat het actieplan zuivel, dat al sinds vorige keer in het register van toezeggingen zit, is opgemaakt door Vlaanderen.

We mogen echter niet op onze lauweren rusten. Er staan in het actieplan een paar acties die op het einde van het jaar of pas in 2017 in actie zullen komen. Wat bijvoorbeeld snel zou moeten gebeuren, is in Europa onze stem laten horen in verband met de vermindering van de subsidies voor de melkveehouderij, en ook de evaluatie van het Europese zuivelpakket. We zien nu dat de Europese taskforce landbouwmarkten is opgestart. Daar zit geen Belgische vertegenwoordiging in. Onze bezorgdheden moeten toch zeker op de tafel van die Europese taskforce landbouwmarkten terechtkomen.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Ik worstel ook met die spanning: moet je als overheid regulerend optreden in die markt, als je ziet dat toch veel betrokken bedrijfsleiders zelf in die markt ten onder dreigen te gaan? De sociale bekommernis domineert bijna de marktbekommernis.

Minister, denkt u dat we in Europees verband uit die crisis kunnen komen? En zou dat dan gebeuren door een klassiek marktverhaal, van de zwakken in de

markt die er het bijltje bij neerleggen en de facto zullen moeten stoppen, failliet gaan of wat dan ook? Of is er toch een andere optie mogelijk? Met respect, maar wat de Europese Unie nu bedenkt, zijn kleine, zijdelingse maatregelen die geen groot effect hebben, die er eigenlijk van uitgaan dat de markt zichzelf zal reinigen, met alle slachtoffers van dien. Deelt u die optie, dat er geen marktregulering nodig is om de markt zuiver te krijgen? *(Opmerkingen)*

Terwijl ik het zeg, voel ik het ook wel aan, maar u begrijpt wat ik bedoel: om de markt weer gezond te krijgen, moeten er slachtoffers vallen. Ik zeg niet dat ik daarvoor pleit. Ik weet het niet.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, collega's, ik denk dat de zorg voor de melkveesector algemeen gedeeld wordt, over alle fracties heen.

Minister, de afschaffing van de melkquota kent al een vrij lange geschiedenis, maar ik meen mij toch te herinneren dat de voormalige federale minister voor Landbouw, mevrouw Laruelle, die toch wat meer bevoegdheden had, aangezien toen nog meer materies federaal waren, destijds ook gepleit heeft voor de afschaffing van de melkquota. Zij vertegenwoordigde ons land op Europees vlak.

Ik lees ook dat sommige lidstaten opnieuw denken aan een soort van exportkredieten. Is dat juist? Kan dat? Wat is onze houding daartegenover? Is dat eventueel ook bij ons een opportuniteit?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, wij hebben een goed overleg met Borsus en Collin. Dat is geen probleem. We hebben ook de gezamenlijke standpunten die we formuleren. Het klopt wel dat mijn collega ook een aantal uitspraken kan doen, los van de officiële inbreng die gebeurt op de Landbouwraad. Ik bedoel dan uitspraken in de marge van de raad. Uiteraard waken we erover dat wij Europees blijven meepraten.

Het klopt dat collega Laruelle gepleit heeft voor het opheffen van de melkquota. Er wordt inderdaad ook gevraagd naar die exportkredieten. Wij hebben dat ook mee ondersteund in ons standpunt.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, we hebben de afgelopen dagen kunnen lezen en in diverse Europese lidstaten kunnen vaststellen dat de crisis niet alleen in de melkveesector en de melkveehouderij, maar ook in andere sectoren van de landbouw blijft voortduren. Er zijn protesten in Griekenland, er zijn protesten in Frankrijk. Er wordt overal opnieuw gemobiliseerd. Als het zo verder blijft gaan, vrees ik dat we ook in Brussel opnieuw met een aantal betogingen zullen zitten.

Eigenlijk is de situatie niet zoveel veranderd in vergelijking met een aantal maanden geleden, toen hier in Brussel de grote boerenbetoging werd gehouden. Toen was het idee dat het GLB toch niet zo goed was en dat het eens herbekeken moest worden. Ik weet dat de tijd nu te kort is om daarover te debatteren, maar misschien moeten we daar toch eens over nadenken. Een bijkomende vraag zou dan kunnen zijn of afgelopen maandag ook de rest werd besproken, of dat het alleen over de melkveehouderij ging. Ik meen ook gelezen te hebben dat op de agenda van maandag een discussie over de opheffing van de Russische boycot stond. Is dat effectief gebeurd of is dat voor de volgende Europese Landbouwraad?

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.